

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับฐานะตำแหน่งอัยการจังหวัดประจำศาลแขวง (อัยการ
จังหวัดประจำศาลแขวงเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตามข้อ ๕๑
แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ และเป็น อ.ก.พ.จังหวัดตาม
มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ฯ หรือไม่)

ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลกได้มีหนังสือ ที่ พล ๐๐๑๕/๒๖๘๙๙ ลงวันที่ ๒๖
พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า จังหวัดพิษณุโลกได้หารือ
ปัญหาข้อกฎหมายไปยังสำนักงาน ก.พ.ว่า ตำแหน่งอัยการจังหวัดประจำศาลแขวง ซึ่งเป็น
ข้าราชการส่วนภูมิภาค สังกัดกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นหัวหน้าส่วนราชการ
ประจำจังหวัดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๕ ข้อ
๕๑^๑ และเป็น อ.ก.พ.จังหวัดตามมาตรา ๑๙^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ.๒๕๑๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน
พ.ศ.๒๕๒๐ หรือไม่

สำนักงาน ก.พ.ได้ตอบข้อหารือว่า ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ข้อ
๕๑ กำหนดให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำทำ
หน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งหมายความว่าน่าจะมีเพียงผู้เดียว เช่นเดียวกับปลัดจังหวัด
และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดอื่น ๆ ส่วนการที่มาตรา ๔^๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วน

^๑ข้อ ๕๑ ในจังหวัดหนึ่ง นอกจากจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา
ข้าราชการและรับผิดชอบงานบริหารราชการของจังหวัดดังกล่าวในข้อ ๕๐ ให้มีปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วน
ราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด
และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้นในจังหวัดนั้น

^๒มาตรา ๑๙ อ.ก.พ.จังหวัดประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการ
จังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวงทบวงกรมต่าง
ๆ แต่งตั้งไปประจำจังหวัด เป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่ง ให้ อ.ก.พ.นี้ตั้งเลขานุการหนึ่งคน

อ.ก.พ.นี้มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และช่วย ก.พ.ปฏิบัติการให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัตินี้ตามที่ ก.พ.มอบหมาย และให้ความเห็นแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดปรึกษา

^๓มาตรา ๔ ให้แบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทยดังนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

(๑) ที่ทำการอัยการจังหวัด

(๒) ที่ทำการอัยการประจำศาลจังหวัด

(๓) ที่ทำการอัยการประจำศาลแขวง

(๔) ที่ทำการอัยการประจำศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด

ราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๒๑ กำหนดให้แบ่งส่วนราชการกรมอัยการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคออกเป็นที่ทำการอัยการจังหวัด ที่ทำการอัยการประจำศาลจังหวัด ที่ทำการอัยการประจำศาลแขวง และที่ทำการอัยการประจำศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนั้น สำนักงาน ก.พ.เห็นว่า การแบ่งหน่วยงานดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นเพียงให้ส่วนราชการดังกล่าวมีหน้าที่เกี่ยวกับคดีตามที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเท่านั้น ซึ่งถ้าหากกรณีเป็นไปตามความเห็นนี้ ข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัดประจำศาลแขวงก็มิได้เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตามนัยข้อ ๕๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ และมีได้เป็น อ.ก.พ. จังหวัดตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ แต่อย่างใด ซึ่งจังหวัดได้แจ้งข้อหาเรื่องนี้ให้อัยการจังหวัดพิษณุโลกและอัยการจังหวัดประจำศาลแขวงพิษณุโลกทราบเป็นการประสานงานแล้ว

อัยการจังหวัดประจำศาลแขวงพิษณุโลกมีความเห็นว่า กรมอัยการเคยมีหนังสือของกรมอัยการ ที่ มท.๑๐๐๔/ว.๒๓ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ แจ้งให้ทราบเกี่ยวกับฐานะของอัยการจังหวัดประจำศาลแขวงว่า เนื่องจากได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๑๗ บัญญัติให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง กรมอัยการจึงได้ตั้งที่ทำการอัยการจังหวัดประจำศาลแขวงขึ้นเป็นส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาคของกรมอัยการประจำจังหวัดที่มีศาลแขวงตั้งอยู่เพิ่มขึ้นอีกที่ทำการหนึ่ง ตามนัยแห่งพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๑๒ มาตรา ๔ และตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอัยการกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๒๑ มาตรา ๔ โดยมีอัยการจังหวัดประจำศาลแขวงเป็นหัวหน้าส่วนราชการดังกล่าวเพื่อดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่งในศาลแขวง ดังนั้น ที่ทำการอัยการจังหวัดประจำศาลแขวงจึงเป็นส่วนราชการของจังหวัดตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ข้อ ๕๕ (๒)^๔ อัยการจังหวัดประจำศาลแขวงจึงมีฐานะเป็นคณะกรรมการจังหวัดเช่นเดียวกับอัยการจังหวัด อัยการจังหวัดประจำศาลจังหวัด และอัยการจังหวัดประจำศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดตามนัยแห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ข้อ ๔๙^๕ และโดยเหตุที่อัยการจังหวัดประจำศาลแขวงเป็นหัวหน้าส่วนราชการจึงมีฐานะเป็น อ.ก.พ.จังหวัดตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ

“ข้อ ๕๕ ให้แบ่งส่วนราชการของจังหวัดดังนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๒) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรมได้ตั้งขึ้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรมนั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบ

“ข้อ ๔๙ ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีคณะกรรมการจังหวัดเป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น

คณะกรรมการจังหวัดประกอบด้วยปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานคณะกรรมการจังหวัดโดยตำแหน่ง

ในกรณีที่มิรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมเป็นคณะกรรมการจังหวัดด้วย

พลเรือน พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ อีกฐานะหนึ่งด้วย จังหวัดพิษณุโลกพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวยังไม่อาจหาข้อยุติเพื่อถือปฏิบัติได้ จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวเพื่อปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย(สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมอัยการ)แล้ว มีความเห็นว่า ข้อ ๕๑^๖ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ที่กำหนดให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น มีเจตนารมณ์ที่จะให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดของส่วนราชการในระดับกรมมาประจำทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดเพียงกรมละหนึ่งคน และตามระเบียบแบบแผนของทางราชการที่ถือปฏิบัติกันตลอดมาตั้งแต่ได้มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการบริหารฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๖ ที่บัญญัติให้มีคณะกรรมการจังหวัดขึ้นในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ก็มีหัวหน้าส่วนราชการในระดับที่ส่งมาประจำจังหวัดทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดกรมละหนึ่งคนเท่านั้น

สำหรับกรณีของกรมอัยการนี้ ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการก็ถือว่า อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัดเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในราชการทั่วไปของกรมอัยการในจังหวัด ดังจะเห็นได้จากการที่อัยการจังหวัดเคยเป็นผู้รักษาราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังนั้น แม้ว่า พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอัยการ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๒๖ มาตรา ๔^๗ จะกำหนดให้ราชการบริหารส่วนภูมิภาคของกรมอัยการประกอบด้วยทำการอัยการในจังหวัดรวมสี่ที่ทำการด้วยกัน คือ ที่ทำการอัยการจังหวัด ที่ทำการอัยการประจำศาลจังหวัด ที่ทำการอัยการประจำศาลแขวง และที่ทำการอัยการประจำศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดก็ตาม แต่อัยการจังหวัดประจำศาลต่าง ๆ ดังที่ระบุไว้นั้น มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่งในศาลที่ตนประจำอยู่เท่านั้น ไม่มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการทั่วไปในหน้าที่ของกรมอัยการตามข้อ ๕๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ด้วยเหมือนกับอัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัด นอกจากนี้ ในจังหวัดที่มีได้มีศาลจังหวัดที่ตั้งอยู่ตามอำเภอ ศาลแขวง หรือศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนั้น ก็มีแต่อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าทำการอัยการจังหวัดแต่ผู้เดียวที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการของกรมอัยการประจำจังหวัด

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงมีความเห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งอัยการจังหวัดประจำ

^๖โปรดดูเชิงอรรถ (๑)

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

ที่ทำการอัยการจังหวัดเท่านั้นที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ส่วนอัยการจังหวัดประจำศาลจังหวัด อัยการจังหวัดประจำศาลแขวง และอัยการจังหวัดประจำศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัด มิใช่หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตามข้อ ๕๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ความเห็นทำนองเดียวกันนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้เคยมีความเห็นไว้แล้วว่า “อัยการจังหวัดประจำศาลแขวงไม่เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และไม่อาจทำหน้าที่เป็นผู้รักษาราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดได้ ดังนั้น ตามปัญหาที่หารือมานี้อัยการจังหวัดประจำศาลแขวงจึงมิใช่หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดตามข้อ ๕๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ และเมื่อไม่เป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดจึงไม่เป็น อ.ก.พ. จังหวัดตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ด้วย

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๒๘

บันทึกความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ผู้รักษาราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด (ปัญหาการจัดลำดับอาวุโสหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ผู้รักษาราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัด ตามข้อ ๕๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๕) ส่งกระทรวงมหาดไทยพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร.๐๖๐๑/๒๑๓ ลงวันที่ ๓๑ กันยายน ๒๕๒๔